

Yttrande

2021-12-14

Diarienummer

821-7799-2021

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

**Remissyttrande angående Statskontorets rapport 2021:10
Statsbidrag till kultur, idrott och friluftsliv – En analys av hur de
bidrar till en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning
(Dnr. S2021/05409)**

Inledning

Länsstyrelsen i Hallands län fick den 4 oktober 2021 av Socialdepartementet begäran om att inkomma med remissvar på Statskontorets rapport Statskontorets rapport (2021:10) Statsbidrag till kultur, idrott och friluftsliv – En analys av hur de bidrar till en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning (Dnr. S2021/05409). Rapporten innehåller Statskontorets slutsatser kring hur statsbidragen som ingick i Statskontorets analys (se sidor 119–121 i rapporten) har beaktat tillgänglighetsperspektiv och bidragit till aktiv fritid för personer med funktionsnedsättningar. Vidare innehåller analys kring befintliga hinder för aktiv fritid för personer med funktionsnedsättningar, och utmaningar för bidragsfördelande myndigheter att beakta funktionshinderperspektiv. Med utgångspunkt i analyser och slutsatser föreslår Statskontoret olika förslag för att förbättra förutsättningar för en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättningar.

Inför framtagandet av remissvaret har Länsstyrelsen inhämtat information och synpunkter från funktionshindersorganisationer genom referensgrupp för regionala funktionshindersrådet och ansvariga handläggare på Länsstyrelsen som förvaltar LONA-bidrag, friluftsstrateg samt länsantikvarie om hur de ser på Statskontorets slutsatser och förslag för förbättringar.

Synpunkter

Det framgår på sida 13 under 1.3 en redogörelse av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 30 som styrande i genomförandet av delaktighet i kultur, idrott och fritidsfrågor inom funktionshinderspolitiken. Länsstyrelsen betonar vikten av att lyfta även FN:s barnkonvention artikel 12 (rätten att komma till tals), 23 (delaktighet i samhälle) och 31 (rätten till vila, lek, kultur och fritid) eftersom barn med funktionsnedsättning ofta är osynliga i funktionshinderspolitiska debatten och barn med funktionsnedsättning behöver tydligt inkluderas för att tillämpa barnrättslagen och minska diskriminering.

Länsstyrelsen instämmer med Statskontorets samtliga slutsatser gällande olikartat genomslag för tillgänglighetsperspektiv inom områden kultur, idrott och friluftsliv trots snarlika formuleringar i förordningar om att bidraget ska främja tillgänglighet och delaktighet för alla,

2021-12-14

(Dnr.
S2021/05409)

och att det kvarstår utmaningar att arbeta systematiskt med integrering av tillgänglighetsperspektiv på grund av bidragsfördelande aktörers begränsade resurs och tid.

Länsstyrelsen utgår från Naturvårdsverkets vägledning som lyfter fram tillgänglighet för att tillgängliggöra naturområden inom ramen för lokala naturvårdsprojekt (LONA). Därför tillstryker Länsstyrelsen Statskontorets förslag om att bidragsfördelande myndigheter ges i uppdrag att gemensamt utveckla uppföljning av statsbidragens användning för att tillgängliggöra aktiviteter, och hur bidragsmottagare är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning (sida 39–41). Länsstyrelsen har en viktig roll som bidragsförmedlare inom flera områden med kunskap om länets förutsättningar och lokal kännedom.

Länsstyrelsen ställer sig positivt till att utse personer med funktionsnedsättning som en målgrupp för statsbidrag kopplat till fritidsområdet, och att hänsyn ska tas till tillgängligheten för denna grupp. Länsstyrelsen anser att bristande kunskap är fortfarande en stor utmaning för genomförandet av den svenska friluftspolitiken. Det framgår i Statskontorets slutsatser att avseende statsbidrag inom idrotts- och till viss del även inom friluftsområdet, har regeringen begränsade möjligheter att ställa krav på grund av principen om självständighet och oberoende för det civila samhället.

Utredningen föreslår vässade krav på tillgänglighet i civilsamhällets bidragsfördelning genom att ange personer med funktionsnedsättning som målgrupp i förordningar som styr statsbidrag till både friluftorganisationer och idrottsverksamheter. Länsstyrelsen tillstryker detta förslag. Länsstyrelsen framhåller att en universell utformning av aktiviteter ur funktionshinderperspektiv kan gynna de flesta i samhälle och inte bara för personer med funktionsnedsättning.

Friluftslivet är ett viktigt hälsofrämjande område och kan bidra till ökad fysisk och psykisk hälsa inte bara bland personer med funktionsnedsättning utan alla i samhälle. Länsstyrelsen anser att budgetutrymme för friluftsliv är begränsat i jämförelse med idrott och kultur. Eftersom ekonomi är ett viktigt styrmedel anser Länsstyrelsen att det finns behov av att öka statsbidragen till friluftslivet som skapar bättre förutsättningar för bidragsfördelande och för bidragsmottagare att tillgängliggöra sina aktiviteter för personer med funktionsnedsättning (sidor 28, 30 och 31).

För att fler personer ska få tillgång till friluftsliv fordras insatser inom andra politikområden. Finns hinder för att kunna delta då man behöver ledsagare eller möjlighet till transport för att resa till aktivitet eller friluftsliv. Särskilda anpassningar behövs för funktionsnedsattas möjlighet till deltagande i idrotts-, kultur- eller friluftsliv och de kostar i form av fler ledare, mindre grupper etc.

2021-12-14

(Dnr.
S2021/05409)

Länsstyrelsen arbetar dagligen med att främja de nationella kulturmiljömålen. Två av de fyra målen är högst aktuella i sammanhanget:

- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.

Med små medel görs redan idag en hel del arbete inom det statliga kulturmiljöarbetet för att främja dessa mål och för att på olika sätt öka tillgängligheten till länets kulturmiljöer. Ofta är det tillgång på medel som sätter gränserna för insatsernas omfattning men till viss del är det också kunskap. För att förbättra och skapa förutsättningar för ett utökat arbete bör samverkan mellan till exempel kulturmiljö- naturvård-, friluftsliv och organisationer med expertkunskap inom tillgänglighetsfrågor utökas.

Länsstyrelsen ställer sig positivt till Statskontorets förslag angående förbättrad information till personer med funktionsnedsättning (sida 42). Just bristande information och kunskap är fortfarande en stor utmaning för den svenska friluftspolitiken men även för andra område såsom kultur och idrott. Även här ser Länsstyrelsen ett behov av att öka kunskap hos myndigheter att särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur enligt det kulturpolitiska målets inriktning med särskilt fokus på barn med funktionsnedsättning.

Det föreslås att ta fram meningsfull information som visar vilka resultat skattefinansierade insatser ger. Detta behöver dock utformas på ett sådant sätt att inte orimliga krav ställs på bidragsfördelande myndigheter och bidragmottagare i förhållande till bidragens storlek. I detta avseende skulle Länsstyrelsen med ökade resurser kunna göra mer för att öka tillgängligheten i friluftsområden och kulturmiljöer.

Länsstyrelsens erfarenhet visar att personer med funktionsnedsättningar överlag ägnar sig åt friluftsliv i mindre utsträckning än andra grupper i samhället. Detta är ett problem inte bara på ett individuellt plan, utan också ur ett samhällsperspektiv med tanke på friluftslivets positiva effekter. Utmaningar finns för att nå, motivera och inkludera målgruppen på flera plan. Flera sätt att informera personer med funktionsnedsättning kan användas, till exempel kan information om anläggningar och aktiviteter på tillgänglighetsdatabasen (www.t-d.se) bidra till ökad deltagande av personer med funktionsnedsättning.

Länsstyrelsen tillstryker Statskontorets förslag om att ge Myndigheten för delaktighet i uppdrag att utvärdera medlens bidrag till aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning samt till att stödja idrotts- och friluftslivet med kunskapsstöd, samt förbättra samråd med funktionshindersrörelsen. Länsstyrelsen betonar att MFD redan idag har enligt sin instruktion i

2021-12-14

(Dnr.
S2021/05409

uppgift att bland annat ”utvärdera och analysera insatser från statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer i förhållande till de nationella funktionshinderspolitiska målen”. Det är tydligt uttryckt i den nya funktionshindersstrategin 2021–2031.

Slutligen föreslår Länsstyrelsen till regeringen att överväga att ge särskilt uppdrag till en kunskapsmyndighet (MFD, BO eller dylikt) att utvärdera på vilket sätt bidragsfördelning myndigheter och bidragmottagare har uppmärksammat barn och ungas (framför allt barn med funktionsnedsättningar) rätt till kultur i enlighet med kulturpolitiska målet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Brittis Benzler med samordnare för mänskliga rättigheter Tirtha Rasaili som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Jörgen Peters, enhetschef Lovisa Ljungberg, länsantikvarie Emma Östlund och friluftstrateg Conradin Weindl medverkat.

Detta yttrande har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

s.sof@regeringskansliet.se